

Správa o plnení opatření vyplývajících z Koncepce městského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030.

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 5 z 10. januára 2018 schválila Konceptiu mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (ďalej len „konceptia“). Konceptia je rámcový celoštátny dokument, ktorý popisuje existujúci stav v oblasti rozvoja miest a má ambíciu vytvoriť podmienky pre partnerský prístup všetkých úrovní verejnej správy. Zároveň navrhuje opatrenia, ktoré by mali vytvoriť predpoklady pre systémové zmeny súčasného stavu.

Konceptia je v súlade s európskymi a celosvetovými trendmi v oblasti urbánnej politiky. Slovensko konceptiou reaguje na aktuálne globálne dokumenty ako je Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj a Nová urbánna agenda, prijatá na tretej konferencii Organizácie spojených národov (ďalej len „OSN“) o bývaní a udržateľnom rozvoji miest HABITAT III. Rovnako tak je zosúladená s princípmi formulovanými v Amsterdamskom pakte, ktorý etabloval Urbánnu agendu pre EÚ a čerpá z najaktuálnejších medzinárodných poznatkov.

Celkovou víziou mestského rozvoja, formulovanou v koncepcii je, že mestá na Slovensku budú spravované tak, aby prostredníctvom dostatočne pestrej ponuky pracovných príležitostí, adekvátneho bývania a služieb s dôrazom na kvalitu životného prostredia, zahŕňajúcu aj kvalitné urbanistické a architektonické riešenia, poskytovali zdravé sídelné prostredie pre kvalitný život. S cieľom efektívneho zhodnocovania vlastných zdrojov budú mestá zároveň podporovať celkovú vysokú produktivitu, za súčasnej tvorby čo najvyššej pridanej hodnoty.

Cieľom materiálu je dosiahnuť pokrok v strednodobom časovom horizonte. Konkrétne opatrenia, ktoré by mali prispievať k systémovo lepšiemu prístupu a vytvoreniu podmienok pre cielenejší rozvoj mestských území sú zoradené do dvoch oblastí:

1. posilnenie úlohy mestského rozvoja v kontexte regionálneho rozvoja, partnerstvo a spolupráca;
2. štrukturálne zmeny vo fungovaní miest.

1. Posilnenie úlohy rozvoja miest v kontexte regionálneho rozvoja, partnerstvo a spolupráca

Vo vývoji slovenských miest možno pozorovať javy, ktoré sú analogické s tými, ktoré sa odohrali a stále prebiehajú v európskom a globálnom prostredí. Na základe všeobecných rozvojových trendov je možné predpokladať mnohé zásadné zmeny v oblasti počtu a štruktúry obyvateľov, štruktúre ekonomiky, aplikácii nových technológií, sociálnych a spoločenských procesov ako aj v oblasti životného prostredia.

Mestá a ich rozvoj sú neoddeliteľnou súčasťou komplexného prístupu k regionálnemu rozvoju. Rozvoj miest nie je možné abstrahovať od rozvoja prirodzeného regiónu. Mesto je súčasťou vzťahov v území, tvorí prirodzené centrum nielen ekonomického, ale aj sociálneho a kultúrneho života obyvateľov širšieho územia.

Materiálne, inštitucionálne a sociálne aspekty sídelného usporiadania SR vplyvajú na mestský rozvoj. Potrebné je rešpektovať existujúce legislatívne prostredie, v ktorom majú obce všetkých veľkostí a bez ohľadu na to, či sú vidieckeho alebo mestského charakteru, rovnaké kompetencie, avšak je dôležité hľadať spôsoby, ako ich úlohy na základe objektívnych parametrov diferencovať.

Koncepcia mestského rozvoja SR má ambíciu zapojiť sa do prebiehajúcich procesov skvalitňovania riadenia štátu v rámci exekutívy SR, prispieť k budovaniu intervenčnej logiky strategického plánovania v ústredných orgánoch štátnej správy s previazaním na systém financovania, pričom by sa mala zohľadňovať vecná, priestorová a časová previazanosť odvetvových stratégií a koncepcií. Zároveň je dôležité posilňovať kooperáciu subjektov územnej samosprávy.

1.1. Vyhodnotenie opatrení s termínom plnenia do septembra 2020

1.1.1. Pripraviť prehľad služieb poskytovaných na úrovni obcí so statusom mesta, okresných úradov a samosprávnych krajov s dôrazom na ich prepojenosť a spoluprácu. Súčasťou prehľadu bude osobitná časť venovaná hlavnému mestu Bratislava a mestu Košice s dôrazom na ich postavenie a vzťahy s mestskými časťami.

Termín: 31. 12. 2018

Gestor: MDV SR

Spolupráca: MV SR, MŽP SR, MPRV SR, MZ SR, MK SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, ZMOS, ÚMS, hlavné mesto SR Bratislava, mesto Košice, K8, SK8

Číselný identifikátor v koncepcii: 1.1

Ministerstvo dopravy a výstavby SR v októbri 2018 obstaralo odbornú štúdiu „Prehľad služieb poskytovaných na úrovni obcí so statusom mesta, okresných úradov a samosprávnych krajov s dôrazom na ich prepojenosť a spoluprácu“. Spracovateľom štúdie bola Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja.

Štúdia poskytuje podrobný a katalógovo spracovaný prehľad verejných služieb poskytovaných na úrovni obcí so statusom mesta, okresných úradov a samosprávnych krajov. Súčasťou materiálu je prípadová štúdia, v rámci ktorej sa autori zaoberali výkonom kompetencií v obciach podľa zadefinovaných veľkostných kategórií. Zo štúdie je zjavné, že výkon kompetencií územných samospráv nie je plne štandardizovaný a tak obce ako aj samosprávne kraje pristupujú k poskytovaniu služieb podľa svojich možností a na základe vlastných interpretácií. Dôležitú úlohu zohrávajú aj ďalšie subjekty územnej spolupráce a je v záujme udržateľného rozvoja miest vytvárať funkčné partnerstvá v územiach, na ktorých prebiehajú prirodzené sociálne a ekonomické procesy. Procesy by mohli byť účinnejšie regulované harmonizáciou nielen sektorových politík (integrovanej prístup), ale aj koordinovaním plánovania a realizácie rozvojových zámerov kľúčových aktérov v území. Mestské samosprávy sú významnými hráčmi, ale účinnosť ich výkonov v rozvoji územia bez aktívnej spolupráce s okolitými samosprávami a socioekonomickými partnermi klesá. Štúdia je zverejnená na webovom sídle ministerstva.

Pôvodná ambícia podrobnejšie sa zaoberať aj územným usporiadaním hlavného mesta SR Bratislavy a mesta Košíc bola prehodnotená. Na neefektívne usporiadanie Bratislavy poukázala správa Najvyššieho kontrolného úradu „Ako ďalej s reformou samosprávy v Bratislave“ z októbra 2019. Táto odporúča zvážiť vhodnejšie nastavenie financovania, počtu mestských častí, ale aj legislatívne ukotvenie osobitného postavenia Bratislavy ako hlavného mesta SR. Radí taktiež prehodnotiť súčasný model prerozdelenia daní z príjmov poukazovaných miestnej územnej samospráve. Ministerstvo dopravy a výstavby na príklade výstavby náhradných nájomných bytov je svedkom toho, ako hlavné mesto SR Bratislava nevie presadiť umiestnenie bytových domov na územiach, ktoré sú v správe mestských častí. Tieto spory sú

jedným z faktorov bezprecedentného zlyhania výstavby nájomných bytov v zmysle zákona č. 261/2011 Z. z. o poskytovaní dotácií na obstaranie náhradných nájomných bytov v znení neskorších predpisov a sú v neprospech obyvateľov Bratislavy. Aktuálne trendy, ale svedčia o tom, že hlavné mesto je pripravené venovať výstavbe nájomných bytov pozornosť a pripravuje reálne projekty.

1.1.2. Vytvoriť „Platformu pre rozvoj slovenských miest“, úlohou ktorej bude najmä odborná diskusia o princípoch a praktických aplikáciách integrovaného manažmentu rozvoja miest.

Termín spracovania: 30. 06. 2018

Gestor: MDV SR

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia relevantných právnických subjektov a inštitúcií

Číselný identifikátor v koncepcii: 1.3

Platforma pre rozvoj slovenských miest (ďalej len „platforma“) bola vytvorená v júni 2018. Platforma je pracovné zoskupenie MDV SR zriadené štátnym tajomníkom ministerstva podľa čl. 7 ods. 4 Štatútu ministerstva a v zmysle čl. 15 ods. 3, 4 a 6 Organizačného poriadku ministerstva. Platforma je zriadená na odbornú podporu ministerstva pri riešení otázok súvisiacich s problematikou rozvoja slovenských miest. Platforma:

- a) spolupracuje pri príprave návrhov strategických, koncepcných a programových materiálov v oblasti mestského rozvoja, príprava ktorých je v pôsobnosti ministerstva;
- b) spolupracuje pri napĺňaní úloh vyplývajúcich z Koncepcie mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030;
- c) slúži na výmenu skúseností z praxe a odborných poznatkov v oblasti mestského rozvoja.

Členmi platformy sú zástupcovia nasledovných právnických subjektov a inštitúcií: Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky; Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (predtým Úrad podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu); Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti; Ministerstvo financií Slovenskej republiky; Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky; Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky; Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky; Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky; Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky; Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky; Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky; Banskobystrický samosprávny kraj; Bratislavský samosprávny kraj; Košický samosprávny kraj; Nitriansky samosprávny kraj; Prešovský samosprávny kraj; Trenčiansky samosprávny kraj; Trnavský samosprávny kraj; Žilinský samosprávny kraj; Združenie miest a obcí Slovenska; Únia miest Slovenska; Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava; Mesto Banská Bystrica; Mesto Košice; Mesto Nitra; Mesto Prešov; Mesto Trenčín; Mesto Trnava; Mesto Žilina; Mesto Martin; Mesto Poprad; Ekonomická univerzita v Bratislave, Národohospodárska fakulta, Katedra verejnej správy; Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, Katedra humánnej geografie; Slovenská technická univerzita v Bratislave, Fakulta architektúry; Slovenská technická univerzita v Bratislave, Ústav manažmentu; Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja; Slovenská akadémia vied, Ekonomický ústav; Slovenská akadémia vied, Sociologický ústav; Slovenská akadémia vied, Prognostický ústav; Slovenská komora architektov; Zväz stavebných podnikateľov Slovenska; Národná asociácia realitných kancelárií

Slovenska; Inštitút urbánneho rozvoja; Republiková únia zamestnávateľov; Eurocities a zástupcovia mimovládnych neziskových organizácií.

Prvé stretnutie Platformy pre rozvoj slovenských miest, ktoré sa uskutočnilo 26.6.2018 sa venovalo najmä európskym súvislostiam mestského rozvoja – prípravy kohéznej politiky na obdobie 2021-2027, Urbánnej agende pre EÚ a príprave európskeho programu územnej spolupráce URBACT, určeného pre výmenu poznatkov a generovanie riešení aktuálnych problémov miest. Druhé stretnutie sa konalo 10.12.2019 a podrobne na ňom boli predstavené výsledky viacerých odborných štúdií. Zároveň sa diskutovalo o celkovom plnení opatrení koncepcie.

1.1.3. Pilotne analyzovať prepojenosť vybraného okruhu miest a ich bezprostredného okolia (mestské funkčné územie) a z neho plynúce pozitívne externality pre subjekty a obyvateľov v danom území s možnosťou návrhu úpravy existujúcej štruktúry a z nej vyplývajúcich vzťahov v území.

Termín spracovania: 31. 12. 2019

Gestor: MIRRI SR (v minulosti ÚV SR)

Spolupracujúce subjekty: MDV SR, MV SR, MH SR

Číselný identifikátor v koncepcii: 1.5

V čase prípravy a prijatia koncepcie patrila pôsobnosť v oblasti regionálneho rozvoja Úradu vlády SR. Následne bola novelou zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov pôsobnosť v tejto oblasti presunutá pod Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu. Pri tejto konkrétnej úlohe je MDV SR v pozícii spolupracujúceho subjektu a preto bol oficiálnym listom štátneho tajomníka MDV SR v máji 2019 ÚPVII požiadaný o poskytnutie informácie o aktuálnom stave prípravy plnenia predmetných úloh. Zároveň MDV SR ponúklo plnú súčinnosť pri zabezpečení plnenia úlohy, tak aby sme spoločnou prácou pomohli vytvoriť predpoklady pre systémové posilnenie funkcie miest v Slovenskej republike. Z odpovede ÚPVII vyplynulo, že pre pilotnú analýzu bolo v spolupráci s Úradom Nitrianskeho samosprávneho kraja vybrané územie NSK, kde bude táto pilotná analýza spracovaná v stanovenom termíne ako podkladový dokument pre program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho kraja. ÚPVII sa transformovalo na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. V zmysle informácie, ktorú MIRRI SR ako gestor úlohy poskytlo, je úloha splnená. Výstupy sa premietli do metodiky pre definovanie území udržateľného mestského rozvoja (UMR) v rámci dokumentu „Jednotný metodický rámec pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021 – 2027“.

MDV SR v decembri 2019 obstaralo samostatnú odbornú štúdiu „Analýza medziobecnej spolupráce vybraného okruhu miest a ich bezprostredného okolia (mestské funkčné územie) a z neho plynúce pozitívne externality pre subjekty a obyvateľov v danom území“. Spracovateľom bola Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja. Hlavným prínosom štúdie je ciele analýza súčasného stavu medziobecnej spolupráce vybraného okruhu miest a obcí. Poukázala na pozitívne efekty plynúce z medziobecnej spolupráce a navrhla niekoľko podporných opatrení na jej zefektívnenie. Štúdia poskytuje aj niekoľko konkrétnych príkladov spolupráce, ktoré môžu inšpirovať ďalšie slovenské samosprávy. Spolupráca sa javí ako hlavný a zároveň aj perspektívny spôsob riešenia problémov malých obcí, pretože medziobecná spolupráca nenaruša ich samostatnosť, samosprávny charakter a rešpektuje ich identitu. Medziobecná spolupráca je na druhej strane komplexný proces, ktorý si vyžaduje spoločnú víziu rozvoja,

vhodné štruktúry a nástroje pre integrované a systémové rozhodovanie, primerané procesy a manažment, založené na všeobecne akceptovateľnej kultúre spravovania. Zásadným predpokladom je existencia lídrov, ktorí sú schopní spájať záujmy aktérov a motivovať ich k spoločnému úsiliu. Samospráva sa dostatočne nevenuje skúmaniu predpokladov a možností rozvoja medziobecných spolupráce, chýbajú analýzy, dobré príklady, vzdelávanie v tejto oblasti a celkovo sa potvrdilo, že tieto otázky nie sú dostatočne reflektované. Štúdia je zverejnená na webovom sídle MDV SR, ktoré ju aktívne propaguje a ponúka do diskusií o reforme verejnej správy.

1.1.4. Integrovat' v stratégii regionálneho rozvoja problematiku mestského rozvoja ako neoddeliteľnú súčasť politiky regionálneho a územného rozvoja vrátane definovania špecifických cieľov a nástrojov podpory rozvoja miest a mestských funkčných území.

Termín spracovania: 30.6.2019

Gestor: MIRRI SR (v minulosti ÚV SR)

Spolupracujúce subjekty: MDV SR

Číselný identifikátor v koncepcii: 1.7

Rovnako ako pri predošlom opatrení, v čase prípravy a prijatia koncepcie patrila pôsobnosť v oblasti regionálneho rozvoja Úradu vlády SR. Následne bola novelou zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy pôsobnosť v tejto oblasti presunutá pod Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu. Keďže pri tejto konkrétnej úlohe je MDV SR v pozícii spolupracujúceho subjektu, v máji 2019 požiadalo ÚPVII o poskytnutie informácie o aktuálnom stave plnenia opatrenia. Z odpovede ÚPVII vyplynulo, že mestský rozvoj vrátane definovania špecifických cieľov a nástrojov podpory rozvoja je integrálnou súčasťou návrhu Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030, ktorá v súlade s uznesením vlády č. 273/2018 bude plniť funkciu národnej stratégie regionálneho rozvoja. Na príprave tohto návrhu sa podieľalo MDV SR spolu s ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy a ďalšími organizáciami a expertmi. Medzičasom sa ÚPVII zmenil na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. V zmysle informácie, ktorú MIRRI SR ako gestor úlohy poskytlo, je úloha splnená. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 ako Národná stratégia regionálneho rozvoja SR bola predmetom medzirezortného pripomienkového konania a bol vykonaný proces SEA. Po zapracovaní pripomienok a aktualizácii v kontexte krízy COVID19 bude ako Agenda SK30 predložená na rokovanie vlády SR. Definuje špecifické ciele rozvoja miest a mestských funkčných území, čím sa integruje problematika mestského rozvoja s regionálnym rozvojom.

1.2. Vyhodnotenie opatrení s termínom plnenia po septembri 2020

1.2.1. Aktívne participovať v procese zavádzania systému strategického plánovania a riadenia v štátnej správe a podporovať prepojenie týchto dokumentov so strategickými zámermi územnej samosprávy vrátane získania podpory pre mestský rozvoj v rámci pripravovaného Národného infraštruktúrneho plánu

Termín: priebežne

Spolupráca: MDV SR, MIRRI SR (v minulosti ÚPVII), ÚV SR, MK SR + spolupráca strešných orgánov samospráv (ZMOS, ÚMS, SK 8, K 8)

Číselný identifikátor v koncepcii: 1.2

MDV SR pri príprave koncepcie plne rešpektovalo metodiku odporúčanú v materiáli „Metodika a inštitucionálny rámec tvorby verejných stratégií“ schválenom uznesení vlády SR č. 197/2017. Koncepcia bola tiež veľmi pozitívne hodnotená Úradom splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorý od septembra 2018 do mája 2019 hodnotil prípravu verejnej politiky MDV SR s názvom „Koncepcia mestského rozvoja SR do roku 2030“ a ocenil, že bola vytvorená v zmysle metodiky na participatívnu tvorbu politík. MDV SR prezentuje koncepciu mestského rozvoja na všetkých relevantných podujatiach a aktívne sa usiluje prepájať ju s pripravovanými rozvojovými politikami na regionálnej a miestnej úrovni.

1.2.2. Vytvoriť prepojenie rôznych existujúcich platforiem, poskytujúcich informácie o prístupoch, podporných nástrojoch a príkladoch úspešnej praxe pre mestá.

Termín spracovania: 31. 12. 2020

Gestor: MDV SR

Spolupracujúce subjekty: MIRRI SR (v minulosti ÚPVII)

Číselný identifikátor v koncepcii: 1.4

V procese spracovania úlohy bola prehodnotená myšlienka jednoduchého prepájania rôznych informačných zdrojov (keďže takúto funkciu dnes plnohodnotne plnia internetové vyhľadávače) a postupne nahrádzaná konceptom nového podporného nástroja, ktorý by dokázal aktívne komunikovať s územnými samosprávami, orgánmi štátnej správy a ďalšími aktérmi mestského rozvoja. Zároveň sa ustalovalo aj obsahové zameranie nástroja tak, aby poskytoval informácie originálne, aktuálne, žiadané, efektívne a dôveryhodne zvládnuteľné ministerstvom. Pripravovať sa začala informačno-komunikačná platforma s pracovným názvom „Mesto ako dobré miesto/Dobré mesto“, ktorá je umiestnená na vládnom cloude a administrovaná odborom mestského rozvoja. Informačno-komunikačná platforma nie je iba jednoduchou webovou stránkou, ale komplexným produktom, ktorý má zabezpečiť:

- a) relevantné, aktuálne informácie v danej problematike;
- b) prostredníctvom vzájomnej komunikácie výmenu skúsenosti, získavanie postupov a riešení konkrétnych problémov v rôznych oblastiach;
- c) vytváranie znalostnej databázy slúžiacej ako základ pre prípravu a implementáciu nových politík a nástrojov v oblasti mestského rozvoja na národnej úrovni.

Informačno-komunikačná platforma má vytvorenú stránku na adrese <https://dobremesto.gov.sk>. Aktuálne sa plní informačným obsahom v troch kategóriách, ktoré sú v gescii MDV SR: OP URBACT; obnova území; udržateľná mobilita. Popri témach, ktoré boli doposiaľ identifikované bude na webovej platforme zriadená aj časť pre virtuálnu produkciu ministerstvom vydávaného časopisu URBANITA.

Platforma bude doplnená o komunikačný modul, do ktorého dostanú prístup všetky slovenské mestá pod podmienkou riadeného prístupu (identifikovateľní prispievatelia do diskusií). Umožní im to nielen vzájomnú diskusiu medzi mestami, ale zároveň aj adresovať otázky na niektorú z ministerstvom gestorovaných tém, ideálne v nami zvolených kategóriách. Komunikačné moduly sa testujú a ich plné nasadenie je načasované na koniec roka 2020.

1.2.3. Podporovať vytváranie a rozvoj územných štruktúr spolupráce miest a obcí v ich zázemí a vznik ich integrovaných strategických plánovacích dokumentov.

Termín spracovania: priebežne
Gestor: MIRRI SR (v minulosti ÚV SR)
Spolupracujúce subjekty: MDV SR
Číselný identifikátor v koncepcii: 1.6

V čase prípravy koncepcie patrila pôsobnosť v oblasti regionálneho rozvoja Úradu vlády SR. Následne bola novelou zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy pôsobnosť v tejto oblasti presunutá pod Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu. V súčasnosti je oblasť regionálneho rozvoja v gescii Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. Vzhľadom na to, že MDV SR je pri tejto úlohe iba spolupracujúcim subjektom, bol ÚPVII oficiálnym listom štátneho tajomníka v máji 2019 požiadaný o poskytnutie informácie o aktuálnom stave plnenia predmetného opatrenia. ÚPVII v odpovedi uviedol, že pripravil návrh metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart rozvoja. Táto metodika bude usmerňovať postup miest a obcí pri vypracovaní integrovaných plánovacích dokumentov obcí aj územných štruktúr spolupráce miest a obcí v ich zázemí. V aktualizovanej odpovedi MIRRI SR konštatovalo, že „úloha je splnená a priebežne sa plní. Nástroj PHRSR skupiny obcí v polohe strategicko-plánovacích regiónov ako aj v polohe území UMR bol zapracovaný do schváleného dokumentu „Jednotný metodický rámec pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021 – 2027.“

1.2.4. Zaradiť podporu udržateľného integrovaného rozvoja miest a ich funkčných území medzi národné priority pri rokovaní o príprave budúcej kohéznej politiky EÚ.

Termín spracovania: priebežne až do schválenia Partnerskej dohody po roku 2020
Gestor: MIRRI SR – CKO (v minulosti ÚPVII)
Spolupracujúce subjekty: ÚV SR, MDV SR
Číselný identifikátor v koncepcii: 1.8

MDV SR sa aktívne zúčastňuje diskusií v odborných európskych formátoch (Expert Group for Territorial Cohesion and Urban Matters, Urban Development Group, Director's General Meeting for Territorial Cohesion and Urban Matters), využíva získané kontakty a poznatky pre formovanie politiky mestského rozvoja vrátane pripomínania potreby zaradiť mestský rozvoj do prípravy politiky súdržnosti ako jej územný rozmer.

Európska komisia vyčlenila 6 % z národných alokácií prostriedkov EFRR na udržateľný mestský rozvoj, čo je reflektované aj v doteraz komunikovaných dokumentoch SR na prípravu programového obdobia 2021 – 2027 (napr. Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027, z októbra 2019).

V novembri 2019 sekcia bytovej politiky a mestského rozvoja iniciovala odbornú diskusiu o využití nástroja „komunitne vedeného miestneho rozvoja (v angličtine Community Led Local Development CLLD)“ a jeho uplatnení pre mestský rozvoj. Keďže sa komunitne vedený mestský rozvoj sústreďuje na konkrétnu oblasť a môže byť financovaný z rôznych fondov EŠIF, predstavuje ideálnu metodiku na budovanie prepojení medzi mestskými aj vidieckymi oblasťami, ako aj medzi rôznymi mestskými časťami na území miest.

2. Štrukturálne zmeny vo fungovaní miest

Pre udržateľný rozvoj miest, skúmanie súvisiacich procesov a včasnú identifikáciu problémov je nutné disponovať hodnovernými informáciami a štatistickými dátami. Ideálnou príležitosťou je využiť reformu v oblasti zberu štatistických údajov, ktorej predmetom je úprava a harmonizácia zberu štatistických údajov. Cieľom je optimalizácia procesov a zavedenie jednotného a centrálného metodického rámca a IT nástroja, zníženie administratívnej záťaže obyvateľov a ďalších respondentov.

Významným javom pôsobiacim v sídlach mestského typu sú nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Pri hodnotení dôsledkov zmeny klímy v sídelnom prostredí je potrebné zaoberať sa kľúčovými oblasťami, resp. funkčnými zložkami sídelného prostredia, ktorými sú hlavne: budované prostredie (stavby, siete, verejné priestranstvá); prírodná zložka sídelného prostredia (prírodné prvky a zeleň, resp. zelená infraštruktúra v sídelnom prostredí); vodné hospodárstvo (hospodárenie s vodou v sídelnom prostredí, zásobovanie pitnou vodou); poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a využívanie krajiny v sídelnom prostredí; energetika, energetická infraštruktúra; doprava, dopravná infraštruktúra; zdravie obyvateľstva; sociálna oblasť a bývanie; obchod, priemysel, služby, cestovný ruch a podobne. Dôsledky sa v sídelnom prostredí odlišujú v závislosti od geografickej polohy, veľkosti a typu osídlenia, ktoré treba ďalej detailne skúmať. Je možné očakávať, že dôsledky zmeny klímy sa v urbanizovanom prostredí prejavujú aj zvýšenou spotrebou elektrickej energie pre chladiace zariadenia, čo zvýši nároky na fungovanie energetickej infraštruktúry s cieľom zabezpečiť bezpečné a spoľahlivé dodávky energií. Zo strany miest je potrebné uplatniť systémový prístup k adaptácii na zmenu klímy a to už v procesoch územného plánovania. Nevyhnutné je vyhodnotiť zraniteľnosť územia, potenciálne riziká a dôsledky zmeny klímy vo všetkých kľúčových oblastiach, bez čoho nie je možné navrhnuť adaptačné opatrenia na lokálnej úrovni. Pripravenosť a primeraná adaptácia miest na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy prispeje k zníženiu alebo aspoň čiastočnej eliminácii rizika zhoršovania zdravotného stavu obyvateľov, ktoré je jedným z možných dôsledkov zmeny klímy.

Závažným aspektom rozvoja miest na Slovensku je hrozba prejavov rastúcej sociálnej nerovnosti a s ňou súvisiaca priestorová segregácia a separácia vyplývajúca zo sociálneho statusu jednotlivých skupín obyvateľstva. Viaceré pozitívne príklady ukazujú, že jedným z prístupov zabezpečujúcim prevenciu sociálnej segregácie je podpora zdravého sociálneho mixu, prihliadanie na potreby rôznych skupín účastníkov života v meste, uplatňovanie princípov univerzálneho navrhovania, urbánna regenerácia a zapájanie občianskej spoločnosti v mestských komunitách. Úspešné rozvojové projekty v mnohých prípadoch súvisia s regeneráciou nevyužívaných, opustených, resp. zanedbaných území. Takéto územia sa často označujú aj pojmom „brownfieldy“. Zanedbané a nevyužívané územia, vybudované pre potreby aktivít, ktoré zanikli, boli ukončené alebo bolo rozhodnuté, že sú nerentabilné, zanechali stopy takmer v každom sídle Slovenska. V mnohých prípadoch spustené objekty alebo areály blokujú územia, ktoré sú dobre napojené na siete technickej infraštruktúry majú predpokladané alebo potvrdené environmentálne záťažové a komplikované či nevysporiadané majetkové vzťahy. Ich nevyužitím prichádza k rozpínaniu sídiel do oblastí mimo zastavaného územia a tým ku fragmentácii krajiny a zaberaniu pôdneho fondu. Potenciálnemu zhodnoteniu nevyužívaných a zanedbaných území a areálov najčastejšie bránia neprehľadné či neusporiadané právne vzťahy k nehnuteľnostiam, bremeno environmentálnych záťaží, ale aj absencia systémového prístupu zo strany štátu.

2.1. Vyhodnotenie opatrení s termínom plnenia do septembra 2020

2.1.1. Zhodnotiť dostupnosť existujúcich dát potrebných na korektné výstupy o rozvoji miest a v prípade potreby zabezpečiť rozšírenie, resp. úpravu cielene zbieraných dát v Národnom štatistickom systéme alebo mimo neho.

Termín: 31. 12. 2018

Gestor: MDV SR

Spolupráca: Štatistický úrad SR

Číselný identifikátor v koncepcii: 2.1

MDV SR v septembri 2018 obstaralo odbornú štúdiu „Zhodnotenie dostupnosti existujúcich dát potrebných na korektné výstupy o rozvoji miest v SR“. Spracovateľom bola Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, Katedra humánnej geografie a demografie. Cieľom bolo zhodnotiť dostupnosť existujúcich dát potrebných na korektné výstupy o rozvoji miest a v prípade potreby navrhnúť rozšírenie, resp. úpravu cielene zbieraných dát v národnom štatistickom systéme, alebo mimo neho (v rámci relevantných zdrojov), vrátane iných „správcov dát“. Súčasťou štúdie je dátový katalóg, členený na tematické okruhy ukazovateľov: demografický vývoj, domácnosti; pracovný trh, sociálny systém, zdravotníctvo, kriminalita; ekonomický rozvoj, miestna ekonomika; bývanie, výstavba, využitie územia; veda, výskum, vývoj; vybavenosť, doprava; environmentálne dáta; miestne financie; politické preferencie, participácia občanov. Štúdia je prístupná na webovom sídle ministerstva.

Štúdia preukázala, že na Slovensku existuje dobrý základný potenciál dát pre potreby mestského rozvoja, hoci mnohé ukazovatele napriek tomu, že sú zhromažďované, nie sú zatiaľ spracované a sprístupňované pravidelne v potrebnom priemete za mestá, resp. perspektívne za mestské regióny. Ukazovatele zhromaždené v dátovom katalógu sú z veľkej časti dostupné z bežných, konvenčných, zaužívaných zdrojov. Na jednej strane je ich nespornou výhodou, že sa tieto informačné zdroje vyvíjali dlhšie časové obdobie, sú metodologicky zvládnuté, čo však na druhej strane spôsobuje ich malú flexibilitu a časovú zastaranosť. Súčasné sociálne a ekonomické prostredie ale generuje mnoho ďalších verejných aj súkromných resp. komerčných zdrojov dát s významným informačným potenciálom pre problematiku mestského rozvoja. Týkajú sa napríklad dát z informačných zdrojov poisťovní (najmä Sociálnej poisťovne), bankového sektoru (vrátane tzv. kartových spoločností), sieťových mobilných operátorov, sieťových spoločností v rôznych sektoroch ekonomiky (od typických sieťových odvetví ako dodávatelia energií, vody, až po distribútorov najrôznejších tovarov a služieb). Za potenciálne najviac perspektívne aj v kratšom časovom horizonte je prepojenie verejných a kvázi verejných registrov. Najslabším článkom je možnosť dáta geograficky referencovať, teda priradiť ich ku konkrétnym GPS súradniciam. Tento nedostatok významne oslabuje aj možnosť budovať komplexné geografické systémy od štátnej úrovne počnúc cez samosprávy až ku konkrétne vymedzeným územiam.

2.1.2. Analyzovať možnosť zavedenia pilotného podporného nástroja na podporu mestského rozvoja a analyzovať možnosti rozšírenia podpory zo Štátneho fondu rozvoja bývania o projekty návratného financovania v oblasti mestského rozvoja.

Termín: 31. 12. 2019

Gestor: MDV SR

Spolupráca: MH SR, MIRRI SR (v minulosti ÚPVII)

Číselný identifikátor v koncepcii: 2.2

MDV SR v roku 2014 uskutočnilo medzi mestskými samosprávami reprezentatívny prieskum o ich rozvojových prioritách. Prieskum zopakovalo v prvom polroku 2019. Obidva prieskumy, napriek časovému odstupe potvrdili, že slovenské mestá sa stále nevyrovnali s modernizačným dlhom vo verejnej infraštruktúre, pričom najhoršie sú na tom s financovaním obnovy cestnej infraštruktúry. Táto potreba výrazne dominuje nad ostatnými. V novšom prieskume sa vo väčšej frekvencii potvrdil aj nedostatok prostriedkov na financovanie adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy. Významne sa tiež ukázala potreba efektívnejšieho nakladania s komunálnym odpadom, čo taktiež vyžaduje kapitálové investície. MDV SR žiaľ nemá vo svojej rozpočtovej kapitole žiadne zdroje na pokrytie takýchto výdavkov mestských samospráv a preto aktuálne nevie naplniť očakávania miest na poskytnutie finančných zdrojov.

Štátny fond rozvoja bývania ale prispieva k výstavbe obecných nájomných bytov a zlepšovaniu energetických parametrov bytových domov, čím sa podieľa na zlepšovaní mestského prostredia.

Pandémia COVID-19, neočakávané výdavky, ktoré mestá majú so zvládnutím preventívnych a ďalších potrebných opatrení, spolu s predpokladaným výpadkom daňových príjmov nepochybne bude mať za následok finančne vypäté mestské rozpočty, čo bude viesť k prehodnocovaniu výdavkov a kráteniu kapitálových nákladov do modernizácie verejnej infraštruktúry. Všetky tieto faktory môžu významne zhoršiť zabezpečovanie verejných služieb, vnímanie ich kvality zo strany občanov a z toho plynúce znižovanie dôvery vo verejný sektor. O to intenzívnejšie bude treba hľadať nové modely viaczdrojového financovania potrieb funkčných mestských území a rezervy v efektívite vynakladania verejných prostriedkov.

2.1.3. Analyzovať prekážky v zhodnocovaní nevyužívaných a zanedbaných území v intraviláne miest a navrhnúť podporné opatrenia.

Termín: 31. 12. 2019

Gestor: MDV SR, MŽP SR

Spolupráca: MH SR, ÚMS, ZMOS, K8, SK 8

Číselný identifikátor v koncepcii: 2.3

Pre rozpracovanie opatrenia bola nadviazaná intenzívna spolupráca so spolu gestorom úlohy, ktorým je Ministerstvom životného prostredia SR a jeho rezortnou organizáciou Slovenskou agentúrou životného prostredia. Pracovisko SAŽP Oddelenie starostlivosti o mestské životné prostredie v Žiline sa zaoberá problematikou degradovaných ekosystémov. Nadviazaná bola aj spolupráca s viacerými ďalšími subjektmi a realizovaných bolo množstvo podujatí, medzi ktorými najvýznamnejšie boli: 17. 4. 2018 stretnutie, pripravené v spolupráci s Inštitútom urbánneho rozvoja, cieľom ktorého bolo diskutovať s vlastníkami, samosprávou a štátnymi inštitúciami o tom, čo považujú za najväčšie prekážky prinávratenia zanedbaných území do fungujúcej štruktúry mesta. Zúčastnili sa ho zástupcovia 8 veľkých developerských spoločností pôsobiacich na území Bratislavy a zástupcovia Magistrátu mesta Bratislavy; júl – október 2018 spolupráca s Úradom verejného zdravotníctva SR, zapojenie sa do prípravy Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľstva NEHAP V., úloha 2.3 zakomponovaná do NEHAP V. – dôsledky existencie zanedbaných území na zdravie obyvateľstva; dňa 9. 1. 2019 bol NEHAP V prijatý vládou SR; 16. 10. 2018 sa konala konferencia Udržateľné mestá v kontexte zmeny klímy, kde bola problematika nevyužívaných a zanedbaných území (ďalej aj brownfieldy) v mestách prezentovaná príspevkom, ktorý poskytol dva pohľady na problematiku brownfieldov – ako degradovaný ekosystém a zároveň územný potenciál; 15. 3. 2019 bola nadviazaná spolupráca s Výskumným ústavom

pôdoznalectva a ochrany pôdy (VÚPOP), ktorý realizuje projekty týkajúce sa ochrany pôd; 19. – 21. 6. 2019 sa konala konferencia Znečistené územia, organizátormi ktorej boli MŽP SR a SAŽP. Pracovníčky oddelenia mestského rozvoja predniesli príspevok „Nevyužívané a zanedbané územia v intravilánoch miest – príležitosť?“ a zároveň ho publikovali v odbornom zborníku. V júni 2019 MDV SR obstaralo spracovanie odbornej štúdie „Analýza prekážky v zhodnocovaní nevyužívaných a zanedbaných území v intraviláne miest a návrh podporných opatrení“. Spracovateľom bola Slovenská technická univerzita, Ústav manažmentu. Odborná štúdia je zverejnená na webovom sídle ministerstva.

V decembri 2018 – apríli 2019 MDV SR uskutočnilo dotazníkový prieskum „Zisťovanie stavu a bariér zhodnocovania nevyužívaných a zanedbaných území v intravilánoch miest Slovenska“; prieskum dokladuje postoje vyšších územných celkov a miest k nevyužívaným a zanedbaným územiám, na dotazník pozitívne reagovalo všetkých 8 vyšších územných celkov a 114 zo 140 (viac ako 80 %) oslovených miest. Ako najväčšie prekážky, ktoré bránia intenzívnejšej obnove brownfieldov samosprávy uviedli vysokú konkurenciu ľahšie riešiteľných území na nezastavaných plochách; komplikované vlastnícke vzťahy; nedostatok financií; chýbajúca systematická podpora na strane štátu pri evidencii území, ich hodnotení a metodickom usmerňovaní. Výsledky dotazníkového prieskumu sú zverejnené na webovom sídle ministerstva a sú aktívne poskytované relevantným subjektom. Od decembra 2018 komunikuje MDV SR s Centrálnym koordinačným orgánom a MŽP SR o potrebe zaradiť revitalizáciu zanedbaných území do priorit financovania z programového obdobia 2021 – 2027, keďže dôvodom pre zhodnocovanie zanedbaných a nevyužívaných území v intravilánoch miest je to, že svojou existenciou zhoršujú kvalitu mestského prostredia, sú prekážkou prirodzeného vývoja zastavaného územia, či dokonca environmentálnym ohrozením. Na druhej strane zanedbané plochy a územia v intravilánoch miest predstavujú aj významnú devízu, sú územnou rezervou s potenciálom opätovného využitia. Ich revitalizáciou je možné predísť zbytočnému a nežiaducemu rozširovaniu zastavaného územia. Slovensko významne zaostáva v zhodnocovaní takýchto území, chýbajú pozitívne skúsenosti, zručnosti a know-how. Na druhej strane to vytvára predpoklady, aby projekty zhodnocovania brownfieldov na Slovensku uplatnili najmodernejšie a inovatívne prístupy. Tento názor je podporený národnou správou o Slovensku Európskej komisie, ktorá v ciele 2 na podporu nízkouhlíkovej a ekologickejšej Európy konkrétne uvádza odporúčania: posilniť biodiverzitu, zelenú infraštruktúru v mestskom prostredí, znižovanie znečistenia – monitoring, dekontaminácia a obnova priemyselných areálov.

2.2. Vyhodnotenie opatrení s termínom plnenia po septembri 2020

2.2.1. Cielene podporovať zlepšenie dostupnosti miest prostredníctvom zvyšovania preferencie verejnej osobnej dopravy (koľajovej, motorovej) aj prostredníctvom podpory nemotorovej dopravy, napr. budovaním cyklotrás a ďalšej cyklistickej infraštruktúry.

Termín: priebežne

Gestor: MDV SR

Spolupráca: MPRV SR

Číselný identifikátor v koncepcii: 2.4

Úloha vyžaduje aktívnu spoluprácu naprieč rôznymi útvarmi MDV SR. Zároveň je to logická potreba smerujúca k udržateľnému rozvoju miest. Dňa 24.1.2019 sa v priestoroch

Primaciálneho paláca v Bratislave uskutočnila konferencia s názvom CityChangers, cieľom ktorej bolo prezentovať pozitívne príklady udržateľnej mestskej mobility.

Na rôznych stretnutiach a diskusiách so samosprávami bolo poukázané napríklad na to, že Operačný program integrovaná infraštruktúra v oblasti cyklo dopravy podporuje viac trasy využiteľné pre cestovný ruch, menej cyklochodníky v mestách, využiteľné pre bežný presun obyvateľov. Spomenuté boli problémy s budovaním zariadení pre cyklo dopravu v mestách – najmä pre odkladanie bicyklov pri uzloch verejnej hromadnej dopravy (sú v okrajových častiach železničných staníc, nemajú parametre pre bezpečnosť a pohodlnosť užívateľov, nevedú k nim bezpečné cyklistické trasy). Diskutované tiež boli problémy s organizáciou dopravy v rámci existujúcej cestnej infraštruktúry v prospech širšieho zapojenia nemotorovej dopravy (funkčné zóny 30, stratégia bezpečnosti dopravy). Bolo konštatované, že Zákon o cestnej doprave je kvalitná legislatívna norma, ktorá má limity v uplatňovaní predovšetkým v oblasti určovania a schvaľovania dopravného značenia a zariadení.

Schválením zákona č. 151/2019 Z. z. o poskytovaní dotácií na podporu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky, účinným dňom 01.07.2019, sa vytvorili v rámci rezortu Ministerstva dopravy a výstavby SR legislatívne podmienky, umožňujúce na princípe vyhlásenia výzvy čerpať verejné financie formou poskytnutia dotácie obcami, združeniami obcí, vyššími územnými celkami, rozpočtovými organizáciami alebo príspevkovými organizáciami, ktorými zriaďovateľmi je vyšší územný celok alebo obec, ako aj občianskymi združeniami pôsobiacimi na území Slovenskej republiky, so zameraním na rozvoj cyklistickej dopravy a cykloturistiky. Vyhlásením výzvy na podporu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky dňa 9. septembra 2019 došlo k prvej aplikácii tejto právnej normy v praxi. O dotáciu vyplývajúcu z výzvy prejavilo záujem 99 žiadateľov (obce, mestá, VÚC a združenia obcí). Podporených bolo 60 projektov. Celková výška dotácie zodpovedala objemu finančných prostriedkov vo výške 12 683 618,57,- €

Segment „udržateľná mobilita“ je jednou z tém rozpracovaných v rámci informačno-komunikačnej platformy dobremesto.gov.sk. Je predpoklad, že platforma zvýši informovanosť územných samospráv a zároveň podporí komunikáciu medzi aktérmi v území a MDV SR.

MDV na základe rokovaní prijalo vyhlášku, ktorou sa harmonizuje poskytovanie verejnej dopravy medzi štátnym a samosprávnym sektorom

2.2.2. Podporovať prístup miest smerom k adaptácii na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy a podporovať zabezpečenie systémového začlenenia adaptačných opatrení do územnoplánovacej dokumentácie.

Termín: priebežne

Gestor: MŽP SR

Spolupráca: MZ SR

Číselný identifikátor v koncepcii: 2.5

Pre rozpracovanie opatrenia bola nadviazaná intenzívna spolupráca s gestorm úlohy, ktorým je Ministerstvom životného prostredia SR. MŽP SR pripravilo Stratégiu adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Členom prípravnej skupiny boli aj zástupcovia MDV SR. Hlavným cieľom adaptačnej stratégie je zvýšenie odolnosti a zlepšenie pripravenosti Slovenskej republiky čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy a ustanovenie inštitucionálneho rámca a koordinačného mechanizmu na zabezpečenie účinnej implementácie adaptačných opatrení na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach. Stratégia sa snaží v čo najširšom rozsahu oblastí a sektorov prepojiť scenáre a možné dôsledky zmeny klímy s návrhmi vhodných adaptačných opatrení. Z hľadiska adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy sa

za kľúčové oblasti a sektory považujú: horninové prostredie a geológia, pôdne prostredie, prírodné prostredie a biodiverzita, vodný režim v krajine a vodné hospodárstvo, sídelné prostredie, zdravie obyvateľstva, poľnohospodárstvo, lesníctvo, doprava, cestovný ruch, priemysel, energetika a ďalšie oblasti podnikania a oblasť manažovania rizík.

MŽP SR pripravuje Adaptačný akčný plán a zástupcovia MDV SR sú aktívnymi členmi pracovnej skupiny. Na základe kvalitatívnych a kvantitatívnych analýz budú v akčnom pláne prioritizované adaptačné opatrenia. Prioritizácia prebehne na základe výsledkov z participatívneho procesu, do ktorého budú zahrnutí všetci relevantní aktéri. Opatrenia budú prioritizované podľa dôležitosti, uskutočniteľnosti a dostupnosti finančných zdrojov. Akčný plán by mal prispieť k lepšiemu premietnutiu adaptačných opatrení do sektorových politík dotknutých rezortov. Zároveň by mal obsahovať návrh systému monitorovania zraniteľnosti, návrh systému strednodobého hodnotenia adaptačného procesu v podmienkach Slovenska, vrátane sledovania väzieb medzi nákladmi a prínosmi, a návrh platformy pre zverejňovanie a zdieľanie pozitívnych skúseností.

Konkrétnou aktivitou, ktorá prispela k naplneniu opatrenia bola konferencia „Udržateľné mestá v kontexte zmeny klímy“, ktorá sa uskutočnila 16.10.2018. Konferenciu pripravili MDV SR a MŽP SR v spolupráci s Bratislavským samosprávnym krajom. Cieľom tohto spoločného podujatia bolo informovať o dokumentoch, ktoré sú zamerané na pripravenosť Slovenska čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy. Dokumenty ako vládou prijatá Konceptia mestského rozvoja SR do roku 2030 a Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy – aktualizácia majú národnú pôsobnosť a ich napĺňanie spolu úzko súvisí. Na konferencii zároveň odzneli informácie o programe Európskej územnej spolupráce URBACT, ktorý má podporiť spoluprácu miest.

2.2.3. Podporovať ochranu biodiverzity v mestách a obciach (ochranou a tvorbou zelenej infraštruktúry, prepojením aktivít pre ochranu biodiverzity a zdravia ľudí a podobne).

Termín: priebežne

Gestor: MŽP SR

Spolupráca: MZ SR

Číselný identifikátor v koncepcii: 2.5

Zdravé a správne fungujúce ekosystémy sú podmienené zachovaním biodiverzity. Nielen prírodné prvky, ale aj človekom budovaná zelená infraštruktúra je zásadným predpokladom pre naše prežitie – poskytuje množstvo funkcií a má zásadný vplyv na ľudské zdravie. Pre rozpracovanie opatrenia bola nadviazaná intenzívna spolupráca s gestorm úlohy, ktorým je MŽP SR.

Konkrétnou aktivitou, ktorá prispela k naplneniu opatrenia bola konferencia „Zelená infraštruktúra a biodiverzita v mestách a okolí“. Konferenciu pripravili MDV SR spolu s MŽP SR, BSK a Mestskou časťou Bratislava – Karlova Ves. Konferencia mala ambíciu povzbudiť mestské samosprávy a ďalších aktérov, aby sa o otázky zelenej infraštruktúry a ochrany biodiverzity zaujímali a aktívne k ich rozvoju prispievali. Konkrétne príklady zo Slovenska a zahraničia účastníkom ukázali, ako zelenú infraštruktúru a ochranu biodiverzity zaradiť do činností samospráv, dali odpovede na mnohé otázky v súvislosti s aplikáciou vhodných prístupov na základe najnovšieho poznania a poskytlí všeobecne uplatniteľné návody.

Veľký záujem o problematiku zo strany samospráv svedčí o tom, že slovenským mestám nie sú tieto otázky ľahostajné a usilujú sa k nim pristupovať komplexne. Iba spoločný a synergický

prístup k zelenej infraštruktúre a biodiverzite v mestách a ich okolí, uplatňovaný už dnes, môže generovať riešenia, ktorých dosah ocenia ďalšie generácie. Konferencia bola zároveň dôkazom, že na zelenej infraštruktúre a ochrane biodiverzity záleží tak ústredným orgánom štátnej správy, ako aj regionálnej a miestnej samospráve a mnohým ďalším aktérom a táto téma je vysoko aktuálna.

Záver

Slovenské mestá sú jadrami ekonomického, sociálneho a územného rozvoja. Sídlna skladba krajiny a napĺňanie potrieb občanov prirodzene smeruje k vytváraniu kooperačných štruktúr samospráv v rámci funkčných mestských území. Stimulovanie a posilnenie medziobecnej spolupráce je významným predpokladom pre kvalitné poskytovanie verejných služieb, efektívnu správu území a ich rozvoj. V tejto oblasti prinieslo plnenie opatrení koncepcie komplexné poznatky o tom, aké úlohy majú rôzne úrovne samosprávy a ako funguje medziobecná spolupráca. Tieto sú ponúkané do diskusie o reforme verejnej správy, v ktorej by funkčné mestské regióny mali zohrávať významnejšie postavenie.

Mestá SR a ich širšie funkčné územia stoja pred mnohými zásadnými výzvami, medzi ktorými dominujú klimatické zmeny a ochrana biodiverzity. Ich zvládnutie zásadne ovplyvní kvalitu života obyvateľov. Hoci aktivity sa musia odohrávať lokálne, štát im musí pomáhať odborne, metodicky a najmä finančne, pričom žiadané efekty je možné dosiahnuť iba medzirezortnou spoluprácou. V tejto oblasti sa dosiahol významný pokrok vďaka koncepcii a iniciovanej medzirezortnej spolupráci predovšetkým s Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky, ale aj Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky. Tému je potrebné naďalej rozvíjať smerom ku konkrétnym riešeniam, ktoré mestské samosprávy budú môcť aplikovať v urbanistických, architektonických a technicko-organizačných riešeniach.

Veľkou výzvou, ktorú mestá dokážu zvládnuť iba s primeranou metodickou, technickou a finančnou podporou Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky je uplatňovanie princípov udržateľnej mobility. V tomto smere sa vďaka plneniu koncepcie podarilo zefektívniť spoluprácu medzi príslušnými zložkami ministerstva, skvalitniť jednotnú spoločnú komunikáciu so samosprávami a to aj vďaka spusteniu informačno-komunikačnej platformy dobremesto.gov.sk. Tento pozitívny trend je potrebné udržať a posilňovať, keďže mobilita a jej priemet do sídelného prostredia nepochybne bude čím ďalej významnejšou témou okrem iného aj v súvislosti s uplatňovaním inteligentných riešení v mobilite vrátane autonómnych vozidiel.

Zásadným príspevkom koncepcie ku skvalitňovaniu mestského prostredia je rozpracovanie témy revitalizácie zanedbaných a nevyužívaných území v intravilánoch sídiel. Na základe získaných poznatkov, významného záujmu prejaveneho zo strany samospráv a možností financovania sa pripravuje systematická podpora obnovy týchto území. Nástrojmi, ktoré budú jej súčasťou sú: budovanie komplexnej evidencie a monitoringu, metodická podpora a vytvorenie možnosti zdieľania skúseností, budovanie expertných kapacít, finančná podpora a sústavné vyhodnocovanie jej efektivity. Téma revitalizácie zanedbaných území by sa mala stať aj jednou z tém podporovaných zo zdrojov Európskej únie v nastávajúcom období.

MDV SR v posledných rokoch investovalo množstvo úsilia, finančných a ľudských zdrojov do budovania poznatkovej základne o súčasných trendoch mestského rozvoja, spolupráce s mestami, vytvárania širokospektrálnych partnerstiev a posilňovania všeobecného povedomia o mestskom rozvoji. Toto úsilie prinieslo výsledky vo forme zvýšenia záujmu o tému

mestského rozvoja na strane odborníkov, politikov aj občanov. Všetky termínované úlohy určené v koncepcii boli splnené, hoci niektoré s vyžiadanými modifikáciami. V opatreniach, ktoré majú termín plnenia priebežný alebo stanovený na neskoršie obdobie bol dosiahnutý zásadný pokrok. Generujú sa konkrétne riešenia, ktoré prispievajú k rozvoju miest a tým aj posilneniu rozvoja Slovenska.

MDV SR sa naďalej bude angažovať v sprostredkovaní najnovších medzinárodných poznatkov o mestskom rozvoji ako aj v sieťovaní európskych miest prostredníctvom európskeho programu územnej spolupráce URBACT.

Zoznam použitých skratiek

CKO – Centrálny koordinačný orgán
EFRR – Európsky fond regionálneho rozvoja
K8 – Združenie krajských miest
MDV SR – Ministerstvo dopravy a výstavby SR
MH SR – Ministerstvo hospodárstva SR
MIRRI SR – Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
MK SR – Ministerstvo kultúry SR
MPRV SR – Ministerstvo poľnohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MŠVVŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MV SR – Ministerstvo vnútra SR
MZ SR – Ministerstvo zdravotníctva SR
MŽP SR – Ministerstvo životného prostredia SR
NEHAP V. - Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR
PHRSR – Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
SAŽP – Slovenská agentúra životného prostredia
SK 8 – Združenie samosprávnych krajov
UMR – Udržateľný mestský rozvoj
ÚMS – Únia miest Slovenska
ÚPVII – Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu
ÚV SR – Úrad vlády SR
ZMOS – Združenie miest a obcí Slovenska